

Vebsayt: <https://involta.uz/>

ОЛИЙ ТАЪЛИМДА ТАЛАБАЛАРНИ ТАРБИЯЛАШ ТИЗИМИДА ТИЛ ТЎГАРАКЛАРИ ФАОЛИЯТИНИНГ АҲАМИЯТИ ВА САМАРАДОРЛИГИНИ ОШИРИШ ТАМОЙИЛЛАРИ

Юлдашева Тохта Аметовна

Тошкент вилояти Чирчиқ давлат педагогика институти катта ўқитувчиси

Аннотация: Тил бўйича ўғараклар – талабаларнинг тилга қизиқишлари асосида ташкил этиладиган гуруҳлар бўлиб, улар талабаларнинг бўш вақтларини мақсадли ташкил этиш, фан ижтимоий муносабатларга жалб этиш, маънавий, ғоявий-эстетик , илмий дунёқарашларини шакллантириш, ёшларнинг ўз ички имкониятларини рўёбга чиқаришга шароит яратиш, шунингдек тарбия, тарғибот, ташвиқот функцияларини амалга оширишга йўналтирилган , ихтиёрый, баҳоланмайдиган маҳсулдор (ижодий)фаъолият шаклидир. Ўқув жараёнида техник ижодкорликдан фойдаланиш талабани таълимий ва психологик жиҳатдан мослаштириш жараёнини тезлаштиради.

Калит сўзлар: Интеграция, синтез, таълим самарадорлиги, таълим методлари, тўғарак моҳияти.

IMPORTANCE AND PRINCIPLES OF INCREASING THE EFFICIENCY OF LANGUAGE CIRCUITS IN THE SYSTEM OF EDUCATION OF STUDENTS IN HIGHER EDUCATION

Yuldasheva Tokhta Ametovna

Senior teacher Chirchik State Pedagogical Institute of Tashkent region

Abstract: circles are groups based on the interests of students, which are aimed at the organization of leisure time of students, active involvement in social relations, the formation of spiritual, ideological, aesthetic, scientific worldview, creating conditions for young people to realize their potential, as well as education, advocacy, is a form of voluntary, invaluable productive (creative) activity aimed at the implementation of propaganda functions. The use of technical creativity in the learning process accelerates the process of educational and psychological adaptation of the student.

Keywords: Integration, synthesis, learning effectiveness, teaching methods, circle essence.

Таълим тизимининг асосий вазифаларидан бири ўз касбини яхши биладиган ва ўз касбий маҳоратини доимий ошириб боришга тайёр бўлган малакали ходимларни тайёрлашдан иборатдир. Ушбу тайёргарлик узлуксиз равишда тўлдирилиши ва такомиллаштирилиши ва тўғарақлар фаъолияти орқали амалга оширилиши керак.

Замонавий талабларни қондириш учун, бўлғуси мутахассис ўз соҳаси учун зарур бўлган касбий билимларни ўзлаштиришдан ташқари тизимли фикрлашни ўрганиши, фикрлаш интеграциясини енгизиши, янги ғояларни яратиши ва объектив баҳолаш кўникмаларига эга бўлиши керак. Албатта у тўғарақ иш фаъолияти билан таниш бўлиши лозим. Тўғарақлар талабанинг фикр доирасини кенгайтиришга ва ижодий фикрини уйғотишга хизмат

қилади. Тўғарак аъзолари албатта ўз ишлари натижасини кўришлари ва ишларидан фахрланиш хиссини сезишлари жуда муҳимдир.

Баъзи бир тўғарак раҳбарлари ишни олдиндан берилган тавсифларга мувофиқ тузиш тарзида ташкил этадилар ва натижада талабаларда ижодий фикрлаш имкониятлари йўқолади, биз эса бунга йўл қўймаслигимиз керак. Талабалар албатта ўзларининг мустақил фикрига суянган ҳолда ижод қилишлиги лозим деб ўйлайман. Бундай машғулотлар тўғарак аъзоларининг билимларини кенгайтиради ва талабалар учун конструкторлик кўникмаларини ривожлантиради. Тўғарак раҳбари тўғарак аъзоларини асосий назарий масалалар, (робототехника модельларининг) модельларнинг лойиҳалаш элементлари билан таништиради. Тўғаракдаги машғулот дарсадаги ўқув дастурини ҳеч қачон такрорламаслиги керак. Тўғарак аъзолари ўзлари ўрганаётган технология соҳасининг тарихини, унинг ҳозирги ҳолати ва қўлланилиш соҳаси билан танишиб чиқишлари керак. Тўғарак машғулотлари давомида амалий машғулотларнинг назарий тушунчалари суҳбат тарзида берилиши лозим бўлади. Тўғарак машғулотлари давомидаги назарий билимлар ўқув дастурларидан олдинлаб кетади, сабаби тўғаракларда дастур тўғарак аъзолари билиши керак бўлган назарий маълумотларни ўз ичига олган амалий ишлардан ташкил топади. Яъни, фақатгина мўлжалланган амалий иш учунгина зарур бўлган маълумотлар берилади.

Юқорида таъкидлаганимдек, талабаларнинг тўғараклардаги фаъолияти уларда ижодий, мустақил фикрлашларини ривожлантиради. Тўғараклардаги ижодий ишлар талабаларда муаммоли вазиятларни тўғри таҳлил қилиш, натижаларни олдиндан билиш, олинган маълумотларни интеграциялаш ва синтез қилиш қобилиятини ривожлантиради. Уларда фикрлаш, тасаввур ривожланади ва фаъолият натижаларидан қониқиш ҳисси пайдо бўлади.

Ўқув жараёнида техник ижодкорликдан фойдаланиш талабани таълимий ва психологик жиҳатдан мослаштириш жараёнини тезлаштиради. Ижодий жараён эса доимо ижобий ҳис-туйғулар билан бирга келади. Бу эса

проффессионал қизиқишни ривожлантиради, ишда яхши кайфият ва ғайратга эга бўлишга ёрдам беради, умуман олганда талаба тарбиясига, унинг маънавиятининг шаклланишига ҳам ижобий таъсир кўрсатади. Ўз-ўзини кадрлаш ва бошқаларни ҳурмат қилиш қобилиятига эга бўлган ижодий, мустақил, инсоний шахсни шакллантиради. Бунда тўғаракларни техник ижодкорлик билан олиб бориш ёрдам беради.

Талабаларнинг ижодий қобилиятини ривожлантириш орқали уларда коллективизм туйғусини ривожлантириш ва шу билан биргаликда чидамлилик, интизом, қатъатлилик, маъсулият каби шахсий фазилатларни ҳам шакллантиришга ўз хиссамизни қўшган бўламиз. Талабаларда ижодкорлик қачонки у ўз меҳнатининг унумдорлиги ва сифатини оширишга қаратилган қандайдир бир янгиликни киритишга интилганда бошланади. Талабаларда ижодий қобилиятларни ривожлантириш учун қулай муҳит қачонки улар машғулот, ярмарка ёки кўرғазмалар учун қандайдир бир ўзига хос вазифани бажаришда пайдо бўлади.

Информатика фанидан ташкил этилган тўғаракларда: талабаларда дастур ва дастурлаш тиллари ҳақидаги билим ва кўникмаларни шакллантириш, дастур ва дастурлаш тилларини ўргатиш орқали ўз касбига бўлган қизиқишини орттириш, дастурлаш тиллари ҳақидаги билим ва тассавурларини кенгайтириш имкониятларини яратиш лозимдир. Талабаларда “Робототехника” ва “Конструкторлик” соҳаларига бўлган қизиқишларни ривожлантириш мумкин бўлади. Кўрғазмалар учун намоёиш моделларини тайёрлаш ва уларни намоёиш этиш ҳар бир талабада ўзгача завқ ва ўз ишидан аълоҳида қониқиш ҳосил қилади.

Кўрғазмали моделлар ва макетлар тайёрлашда талабалар ўзлари бажарадиган ишларнинг сифатини ўзлари назорат қилишлари ва баҳолашлари мумкин, бу эса уларда раҳбарлик кўникмалари ва фаъолият натижаларини мустақил равишда баҳолаш кўникмаларини ривожлантиради. Талабаларнинг

тўғарақлардаги ижодий фаолиятларининг натижалари қуйидагилардан иборат:

1.Талабаларнинг кўпчилигида танлаган касбларига қизиқиши ортиб боради.Уларнинг илмий изланишлари асосан дастурлаш ва техник ижодкорлик билан шуғулланадиган талабалар орасида юқори бўлади.

2.Техник ижод билан шуғулланувчи битирувчиларнинг профессионал тоифаси юқори бўлади.

3. Техник ижод билан шуғулланувчи талабаларнинг ўқишга бўлган истаги юқори бўлади, таълимга ижобий муносабатда бўлишади.

4.Талабалар китоблар ва маълумотлар билан ишлашни ўрганадилар, уларда илмий –оммабоп адабиётларни ўқишга қизиқиш ортади.

5.Талабалар ўқиш жараёнида ўз курсдошларига нисбатан илгарилаб кетадилар.

REFERENCE:

1. Аметовна, Ю. Т., & Назаровна, К. Х. (2020). Применение интеграции при обучении русскому языку в национальных группах. Суз санъати, (3).

2. Yuldasheva, T., & Kadirova, K. (2020). Teaching Russian with Innovative Approach. European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences, 8(7).

3. Юлдашева, Т. А. (2021). МЕТОДЫ ИССЛЕДОВАНИЯ В МЕТОДИКЕ ПРЕПОДАВАНИЯ РУССКОГО ЯЗЫКА. Academic research in educational sciences, 2(2).

4. Ametovna, Y. T. (2021). FEATURES OF THE METHODOLOGY OF TEACHING RUSSIAN AS A FOREIGN UNIVERSITY. International Engineering Journal for Research & Development, 6(ICDSIIL), 3-3.

5. Yuldasheva, T. A. (2020). BOSHLANG ‘ICH SINFDA IZOHLI O ‘QISH JARAYONINI QO ‘LLASH. Science and Education, 1(Special Issue 2)

6. Akhmedov, B. A. (2022). Analysis of the Reliability of the Test form of Knowledge Control in Cluster Education. *Psychology and Education*, 59(2), 403-418.
7. Муратов, К. (2021). Анализ сложноподчиненных предложений при изучении синтаксиса. *Academic research in educational sciences*, 2(4), 1371-1378.
8. Муратов, К. К. (2020). Методика преподавания темы «словообразование» учащимся групп с узбекским языком обучения. *Science and Education*, 1(Special Issue 2).
9. Курбанович, М. К. (2020). Инновационная деятельность как обязательный компонент личной педагогической системы преподавателя. *Суз санъати*, (3), 219-225.
10. Муратов, К. (2021). Основы традиций и инноваций в образовательном процессе. *Экономика и социум*, 11(90), 974-978.
11. Dilrabo Saydakhmetova. (2020). Teaching Russian as a Foreign Language Through Stories. *European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences*, 8(5), 75-78
12. Сайдахметова, Д. Х. (2020). Международные оценочные программы (PISA, TIMSS, PIRLS) и подготовка учеников к ним. *Science and Education*, 1(Special Issue 2), 112-120.
13. Сайдахметова, Х. Д. (2021). Качества обучения в системе вузовского образования. *Academic research in educational sciences*, 2(1), 1148-1152.
14. Khasanovna, S. D. (2021). Education of feelings with artistic words. *International Engineering Journal for Research & Development*, 6(4), 234-238.
15. Сайдахметова, Д. Х. (2020). Цифровая технология. *Academic Research in Educational Sciences*, 1(4), 85-90.
16. Сайдахметова, Д. Х. (2021). Роль заимствований в межкультурной коммуникации. *Academic research in educational sciences*, 2(4), 864-868.

17. Сайдахметова, Д. Х. (2022). Место и роль перевода в современной жизни. Ижтимоий фанларда инновация онлайн илмий журнали, 2(4), 96-99.
18. Saidakhmetova, D. K. (2022). International Organization (IEA). International Journal of Innovative Research in Science Engineering and Technology, 11(2), 1599-1602.
19. Saidakhmetova, D. K. (2022). The Concept of the Development of Modern Translation the Place and Role of Translation in Modern Life. International Journal of Multidisciplinary Research In Science Engineering and Technology, 5(3), 455-456.
20. Khasanovna, S. D. (2021). Semantic features of Russian borrowings in the modern uzbek literary language. Emergent Journal of Educational Discoveries and Lifelong Learning (EJEDL), 2(05), 35-38.
21. Сайдахметова, Д. Х. (2021). Роль перевода в современной жизни. Экономика и социум, 3-2, 298-300.
22. Сайдахметова, Д. Х. (2020). Концепция развития современного переводоведения, место и роль перевода в современной жизни. НАЗАРИЯ АМАЛИЁТ ИННОВАЦИЯ, 1(27), 90-93.
23. Сайдахметова, Д. Х. (2020). Художественный текст как единица обучения чтению. Преподавание языка и литературы, 4(8), 80-87.
24. Сайдахметова, Д. Х. (2020). Повышение эффективности качества высшего образования: проблемы и решения. ИННОВАЦИЯ ВА ИСТИҚБОЛЛАР, 3(9), 29-31.
25. Саиджалилова, Д. Д., Уразова, Ш. Б., Мирзаева, Д.Б. (2021). Анализ генетического полиморфизма генов у женщин с невынашиванием беременности при экстракорпоральном оплодотворении. Клиник ва назарий тиббиёт, 1(6), 104-105.
26. Акпербекова, И. С., Аюпова, Ф. М., Саиджалилова, Д. Д., Саттарова, К. А., Миродилова, Ф. Б. (2020). Роль и значение маточных

естественных киллеров в течении здоровой беременности (обзор литературы). *Problemy Reproduktsii*, 26(6), 15-25.

27. Бобоев, К. Т., Саиджалилова, Д. Д., Ходжаева, Д. Н., Мирзаева, Д. Б. (2020). Роль полиморфизма тромбофилических генов гемостаза в невынашивании беременности при экстракорпоральном оплодотворении (эко). *Новости дерматовенерологии и репродуктивного здоровья*, 1(2), 61-63.

28. Ayupova, F. M., Saidjalilova, D. D., Muminova, Z. A., Hodjaeva, D. N. (2020). The nature of distribution of fetal extracellular dna during physiological pregnancy. *Central Asian Journal of Medicine*, 2(1), 20-28.

29. Ayupova, F., Mirzaeva, D., Saidjalilova, D. (2019). EP1062 Hyperplastic processes in hormone-dependent organs in women after IVF. *International Journal of Gynecologic Cancer*, 29(Suppl 4), 559-560.

30. Ayupova, F., Mirzaeva, D., Saidjalilova, D. (2019). EP664 The effectiveness of the procedure of IVF in patients with uterine myoma. *International Journal of Gynecologic Cancer*, 29(Suppl 4), 385-386.